

Dokumenttyp:

Rutin

Fastställt/upprättad av

2020-09-26/MLA

Senast reviderad:

2023-04-04

Detta dokument gäller för:

Elevhälsans medicinska insats

Dokumentansvarig:

Verksamhetschef/MLA

Giltighetstid:

Tills vidare

Avvikelse- och riskhantering inom Elevhälsans medicinska insats (EMI)

Effektiva rutiner i elevhälsans medicinska insats är nödvändiga för att uppfylla lagstiftningens krav på förbättringsarbete och hög patientsäkerhet i organisationen. I patientsäkerhetslagen (2010:659) samt patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) regleras hur patientsäkerhetsarbetet ska bedrivas i vården och det är riktlinjer som EMI samt dess legitimerade personal är skyldiga att följa. IVO har tillsynsansvar över EMI, det vill säga den hälso- och sjukvård som bedrivs i elevhälsan. Vårdgivaren är ansvarig för den vård som ges i skolan och ska utse en verksamhetschef för EMI som ansvarar för att det finns fungerande rutiner för avvikelse/riskhantering och lex Maria-anmälning. I de fall då verksamhetschefen inte har nödvändig medicinsk kompetens kan denne uppdra avvikelse-och riskhanteringen samt lex Maria-ansvaret till legitimerad sjukvårdspersonal, det vill säga skolsköterska eller skolläkare (MLA).

All personal har skyldighet att rapportera avvikelser och risker.

Basen för avvikelse- och riskhantering är rapportering från verksamheten av de fel och brister som uppmärksammas av den legitimerade personalen i EMI:s verksamhet. Vårdgivaren ska informera hälso- och sjukvårdspersonalen om deras skyldighet enligt 6 kap. 4§ patientsäkerhetslagen (2010:659) att rapportera risker för vårdskador och händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Information om rapporteringsskyldigheten bör ges både muntligt och skriftligt minst en gång per år. Vårdgivaren ska återrapportera om inträffade händelser. Om en utredning har gjorts med anledning av rapporterad händelse ska vårdgivaren (verksamhetschef/MLA) informera hälso- och sjukvårdspersonalen om resultatet av denna. Om anmälan har gjorts till IVO ska vårdgivaren informera berörd hälso- och sjukvårdspersonal om anmälan och IVO:s beslut.

Definitionen på en avvikelse är en händelse som inte stämmer med normal rutin och förväntade vårdförloppet. Patientsäkerhetslagens (2010:659) definition av vårdskada är att en elev/patient drabbas av lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

En enkel tumregel när avvikelser ska skrivas är om svaret på följande två frågor kring händelsen är nej:

- hade jag planerat att det som hände skulle ske?
- vill jag att det som hände ska hända igen?

Avvikelser ska även skrivas vid:

- utebliven insats
- fördröjd insats
- felaktigt utförd insats

Vad är en händelse?

En avvikelse är en negativ händelse eller ett tillbud. Negativ händelse=händelse som medfört vårdskada. Tillbud=händelse som kunde ha medfört vårdskada men inte gjorde det.

Händelser som inträffat kan indelas i:

- händelser som har inneburit att eleven/patienten skadats
- händelser som kunde ha inneburit att eleven/patienten skadades. Exempelvis felaktigt utförd vaccination.

Alla händelser ska utredas 3 kap. 3§ patientsäkerhetslagen (2010:659).

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:28) ska händelser som har gett eller hade kunnat ge en allvarlig vårdskada anmälas till IVO enligt lex Maria. Med allvarlig vårdskada menas vårdskada som:

- är bestående och inte ringa
- har lett till att eleven/patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit.

Vad är en risk?

- möjlighet att en negativ händelse ska inträffa
- riskerna finns i verksamheten, det vill säga organisation, samverkan, ansvar, kommunikation, kompetens och så vidare
- riskerna ska inte ha lett till en konsekvens för den enskilde. Då är det istället att betrakta som en händelse.

Exempel på avvikelser och risker som kan inträffa/finnas inom EMI och som ska rapporteras är:

- tillbud eller händelse i samband med vaccination
- oväntad skada/komplikation i samband med vård av elev
- utebliven eller brister i dokumentation
- brist i kommunikationen

- brist i eller utebliven insats
- brister i bemötande
- bruten sekretess
- brister i eller felaktig läkemedelshantering
- olika typer av förväxlingar (läkemedel, dokumentation, identitet och så vidare)
- vårdrelaterade infektioner
- brister i informationsöverföring mellan olika vårdgivare
- felaktig användning eller felaktigt underhåll av medicintekniska produkter
- brister i arbetsrutiner, i vårdens organisation eller samarbete mellan olika vårdenheter
- bristande eller otillräckliga resurser (till exempel kompetens, bemanning, lokaler, utrustning).

Avvikelse och risker rapporteras elektroniskt i programmet DF Respons som finns tillgängligt via Eira » verksamhetsidor » Barn och utbildning » Elevhälsan » Elevhälsans medicinska insats » under rubriken Systematiskt patientsäkerhetsarbete finns en direktlänk till avvikelse- och riskblanketten som ska fyllas i. En avvikelse ska i första hand fokusera på vad som har inträffat och inte vem som var inblandad eller vems fel det kan vara. Avvikelse- och riskhanteringen är en viktig del i det systematiska förbättringsarbetet.

Händelser som påverkar en enskild elev och lett till vårdskada ska dokumenteras i den enskildes journal och information ska ges till berörd elev och vårdnadshavare om inträffad händelse. Då händelsen inte lett till vårdskada behöver det inte dokumenteras i journalen eller informeras om till elev och anhörig, utan är en del av förbättringsarbetet.

Avvikelse gentemot annan vårdgivare

Då avvikelse gentemot annan vårdgivare uppdagas ska det rapporteras elektroniskt i DF Respons av ansvarig skolsköterska. Avvikelsen skickas till MLA i DF Respons, som i sin tur rapporterar i det elektroniska systemet MedControl. Avvikelsen skickas till aktuell vårdgivare.